

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2021/1534 НА КОМИСИЯТА

от 16 септември 2021 година

относно гарантирането на защитата, сигурността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти в Европейския съюз

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) Както е заложено в член 2 от Договора за Европейския съюз, ЕС се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и зачитането на правата на човека. Това включва зачитане на свободата и плурализма на медиите, както и на правото на свобода на изразяване, и изисква непрекъснати усилия за защита на свободните, плуралистични и независими медии, които са ключов компонент на демократичната система и върховенството на закона.
- (2) Задължението на ЕС и неговите държави членки да зачитат свободата и плурализма на медиите е заложено също така в член 11 от Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“). Правото на свобода на изразяване, залегнало в същия член, включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на публичните власти и независимо от границите ⁽¹⁾. Заедно тези принципи и права означават, че гражданите следва да могат да имат достъп до различни източници на информация и мнения, което да им позволява да формират мнения, да упражняват контрол върху правителствата и да получават информацията, която им е необходима, за да упражняват правото си на глас. Държавите членки носят отговорност за осигуряването на благоприятна среда за медиите и журналистите посредством законови, административни и практически мерки ⁽²⁾.
- (3) ЕС широко се възприема като едно от най-безопасните места за журналисти и други медийни специалисти ⁽³⁾. Нарастващият брой физически, правни и онлайн заплахи и нападения срещу журналисти и други медийни специалисти през последните години, които са и документираны, *inter alia*, в докладите на Комисията за върховенството на закона за 2020 г. и 2021 г. ⁽⁴⁾, обаче представляват тревожна тенденция ⁽⁵⁾. Продължава да нараства броят сигнали, получени във връзка с нападения, агресия и упражняване на тормоз спрямо журналисти и други медийни специалисти в държави — членки на ЕС ⁽⁶⁾. Терористичните нападения срещу седмичника „*Charlie Hebdo*“, при които загинаха 12 души през 2015 г. във Франция, и убийството на разследващите журналисти Daphne Caruana Galizia през 2017 г. в Малта, Ján Kuciak и неговата годеница Martina Kušnírová през 2018 г. в Словакия, бяха категоричен сигнал, че трябва да се подобри защитата на журналистите ⁽⁷⁾. Необходимостта да се разгледа въпросът за безопасността на журналистите в целия ЕС беше подчертана от неотдавнашни случаи, които понастоящем са обект на разследване, като убийството на гръцкия журналист Giorgios Karaivaz и това на нидерландския журналист Peter R. de Vries през 2021 г.
- (4) В своя План за действие за европейската демокрация ⁽⁸⁾ Комисията представи амбициозна пътна карта за овластяване на гражданите и за изграждане на по-устойчиви демокрации в ЕС, в която се подчертава важната роля на независимите и плуралистични медии за предоставянето на възможности на гражданите да вземат информирани решения, както и в борбата срещу дезинформацията. За тази цел в Плана за действие за европейската демокрация бяха предвидени поредица от конкретни мерки за подкрепа и защита на свободата и плурализма на медиите, включително настоящата препоръка и предстоящата инициатива на Комисията, засягаща стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността („ССПНСУО“).

⁽¹⁾ Тази свобода е залегнала и в член 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека съгласно тълкуването на Европейския съд по правата на човека на Съвета на Европа.

⁽²⁾ В член 51, параграф 1 от Хартата се предвижда държавите членки да зачитат и насърчават правата и принципите, залегнали в Хартата, когато прилагат правото на Съюза.

⁽³⁾ Световен индекс за свободата на печата за 2020 г.

⁽⁴⁾ COM(2020)580 final, 30 септември 2020 г., COM(2021)700 final, 20 юли 2021 г.

⁽⁵⁾ Потвърдено и от Доклада за мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. и 2021 г. Вж.: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

⁽⁶⁾ Платформа на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите.

⁽⁷⁾ Обсерватория на Организацията за образование, наука и култура на ООН (ЮНЕСКО) на убитите журналисти.

⁽⁸⁾ COM(2020 г.) 790 final, 3 декември 2020 г.

- (5) Настоящата препоръка допълва Директивата за аудиовизуалните медийни услуги ⁽⁹⁾ и предложението на Комисията за Законодателен акт за цифровите услуги ⁽¹⁰⁾, чиято цел е защита на зрителите на аудиовизуално медийно съдържание, както и на всички потребители на цифрови услуги в ЕС. Тя също така допълва Плана за действие за медийния и аудиовизуалния сектор ⁽¹¹⁾, който съдържа пътна карта за възстановяване и трансформация на аудиовизуалния и медийния сектор, както и Съобщението за Цифровия компас ⁽¹²⁾, в което се подчертава, че европейският подход към цифрово общество трябва да се базира на пълно зачитане на основните права на ЕС, включително свободата на изразяване. С препоръката се надграждат констатациите на годишните доклади за върховенството на закона, като се прави анализ на състоянието на върховенството на закона в ЕС и в неговите държави членки, особено по отношение на свободата и плурализма на медиите. В настоящата препоръка се излагат препоръки към държавите членки за противодействие, наред с другото, на заплахите, посочени в докладите на Комисията за върховенството на закона за 2020 г. и 2021 г.
- (6) Препоръката е в пълен синхрон със Стратегията на ЕС относно правата на жертвите за 2020—2025 г. ⁽¹³⁾ и с Европейската стратегия за равенство между половете за 2020—2025 г. ⁽¹⁴⁾, с по-общите действия на Комисията в областта на равенството, по-специално в рамките на Стратегията за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020—2025 г. ⁽¹⁵⁾, Плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г. ⁽¹⁶⁾, Плана за действие за интеграция и приобщаване ⁽¹⁷⁾, Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите за 2020—2030 г. ⁽¹⁸⁾ и Стратегията за правата на хората с увреждания ⁽¹⁹⁾. Препоръката освен това е в пълен синхрон с политическите документи за външна дейност като Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за 2020—2024 г. ⁽²⁰⁾, Насоките на ЕС относно свободата на изразяване онлайн и офлайн ⁽²¹⁾ и Плана за действие на ЕС относно равенството между половете III ⁽²²⁾, с което се допринася за вътрешната и външната съгласуваност. Силата на външната дейност на ЕС в областта на основните човешки права се основава на начина, по който ЕС наскърчава и укрепва демократичните им основи в самия Съюз.
- (7) Комисията предоставя финансова помощ за журналисти и други медийни специалисти посредством проекти в областта на свободата и плурализма на медиите в ЕС и в трети държави. Например, от 2014 г. Комисията съфинансира Мониторинга на медийния плурализъм, в който се анализират рисковете за свободата и плурализма на медиите в Европа и се докладва за механизмите за осигуряване на защитни мерки за свободата на изразяване, безопасността на журналистите и техните условия на труд. Комисията се ангажира да продължи подкрепата си за такива проекти, по-специално в рамките на програмата „Творческа Европа“.
- (8) Европейският парламент активно се застъпва за засилване на мерките на Съюза за защита на журналистите. В доклада си от 25 ноември 2020 г. ⁽²³⁾ Парламентът изрази продължаващата си сериозна загриженост за състоянието на свободата на медиите в ЕС в контекста на случаи на посегателства и нападения, които продължават да се извършват срещу журналисти и други медийни специалисти. В резолюцията си от 29 април 2021 г. ⁽²⁴⁾ Парламентът отбеляза, че защитата на разследващите журналисти и лицата, които подават сигнали за нарушения ⁽²⁵⁾, е от жизненоважно значение за обществото. В резолюцията на Парламента от 24 юни 2021 г. също се подчертава тревогата му във връзка с физическите, психологическите и икономическите заплахи, отправяни към журналисти и други лица, работещи в медиите в ЕС ⁽²⁶⁾.

⁽⁹⁾ Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 69).

⁽¹⁰⁾ COM(2020) 825 final, 15 декември 2020 г.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 784 final, 3 декември 2020 г.

⁽¹²⁾ COM(2021) 118 final, 9 март 2021 г. В Съобщението също така се посочва, че необходимо условие за активното участие в Цифровото десетилетие на Европа е наличието на нови специализирани цифрови умения на работната сила.

⁽¹³⁾ COM(2020) 258 final, 24 юни 2020 г.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 152 final, 5 март 2020 г.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 698 final, 12 ноември 2020 г.

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 565 final, 18 септември 2020 г.

⁽¹⁷⁾ COM(2020) 758 final, 24 ноември 2020 г.

⁽¹⁸⁾ COM(2020) 620 final, 7 октомври 2020 г.

⁽¹⁹⁾ COM(2021) 101 final, 3 март 2021 г.

⁽²⁰⁾ Заключение на Съвета за 2020 г. във връзка с Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за 2020—2024 г., <https://www.consilium.europa.eu/media/46838/st12848-en20.pdf>

⁽²¹⁾ Насоки на ЕС от 2014 г. в областта на правата на човека — свобода на изразяване онлайн и офлайн, <https://www.consilium.europa.eu/media/28348/142549.pdf>

⁽²²⁾ JOIN(2020) 17 final, 25 ноември 2020 г.

⁽²³⁾ PE652.307v02-00.

⁽²⁴⁾ P9_TA (2021)0148.

⁽²⁵⁾ Следва да се отбележи, че Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза (ОВ L 305, 26.11.2019 г., стр. 17), бе приета на 23 октомври 2019 г. и влезе в сила на 16 декември 2019 г. Държавите членки трябва да я транспонират в националния си правен ред до 17 декември 2021 г. С Директивата се определят общи стандарти за защита в рамките на ЕС на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза към своя работодател.

⁽²⁶⁾ P9_TA (2021)0313.

- (9) В препоръката на Съвета на Европа от 2016 г. относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите ⁽²⁷⁾, базирана на изискванията на Европейската конвенция за защита на правата на човека (ЕКПЧ) и съответната съдебна практика на Европейския съд по правата на човека, се излагат изчерпателни стандарти във връзка с това. Препоръката включва широк набор от насоки за предотвратяването, защитата и наказателното преследване, както и за популяризирането на информационни и образователни дейности и дейности за повишаване на осведомеността. В стратегията за изпълнение, приета от Управителния комитет на Съвета на Европа за медиите и информационното общество на 28 март 2018 г., обаче се подчертава спешната нужда от допълнителен напредък в прилагането на препоръката ⁽²⁸⁾. На платформата на Съвета на Европа за укрепване защитата на журналистиката и безопасността на журналистите ⁽²⁹⁾ продължава да се отчита увеличаване на броя сигнали за нападения или агресия спрямо журналисти и други медийни специалисти. Стандартите, включени в Конвенцията на Съвета на Европа за достъп до официални документи ⁽³⁰⁾, също са от ключово значение за осигуряване на пълен достъп на журналистите до публична информация, което да им позволи да вършат работата си. Целта на настоящата препоръка е да подпомогне изпълнението на стандартите на Съвета на Европа, и по-специално на препоръката от 2016 г. относно защита на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите.
- (10) С цел да подготви настоящата препоръка, през март 2021 г. Комисията организира структуриран диалог в рамките на Форума на европейските новинарски медии ⁽³¹⁾, който събра журналисти, журналистически асоциации, медийни съвети, новинарски медии, правоприлагащи органи, членове на Европейския парламент, представители на държавите членки и техните регулаторни органи, както и международни организации.
- (11) Посредством настоящата препоръка Комисията има за цел да укрепи свободата и плурализма на медиите в ЕС, като поощри съвместни и координирани усилия на държавите членки за повишаване защитата, безопасността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти. Координираният подход, включващ всички ключови заинтересовани страни в държавите членки и на равнище ЕС, както и съответните международни организации, е необходим, за да се гарантира, че журналистите и другите медийни специалисти могат безопасно да упражняват професията си в Европа.
- (12) С цел да се осигури и гарантира благоприятна среда за журналистите и другите медийни специалисти, в препоръката са обхванати редица въпроси, отнасящи се до различни аспекти на тази среда. Това включва хоризонтални препоръки относно ефективното наказателно преследване на криминални деяния, сътрудничество с правоприлагащите органи, механизми за бързо реагиране, обучение, достъп до информация и места на събития, както и икономическа и социална закрила. Освен това в препоръката са включени конкретни препоръки, свързани с протестите и демонстрациите, безопасността в интернет и цифровото овластяване, както и с положението на жените журналисти, на журналистите от малцинствени групи и на тези, които отразяват въпроси на равенството.
- (13) Спашване, физическо и психическо насилие, незаконни арести и своеволно задържане, незаконно наблюдение, насилие, основано на пола, тормоз или дискриминиращи нападения, както онлайн, така и офлайн, са само няколко примера за заплахи към журналисти и други медийни специалисти. Държавните органи имат задължение да защитават свободата на изразяване и безопасността на журналистите, като осигуряват подходяща правна среда, отнасят се сериозно към криминалните заплахи срещу журналисти, преследват активно извършителите на нападения и осигуряват адекватно разследване и последващи действия, включително прилагането на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. От съществено значение е да се гарантира изчерпателност, обективност, независимост, прозрачност и навременност на разследванията и наказателното преследване на престъпленията срещу журналисти. С цел да се повиши ефективността на разследващите действия, органите на държавите членки могат да обмислят създаването на специални звена в рамките на полицейските служби за разследване на престъпления срещу журналисти — в сътрудничество с представители на журналистите ⁽³²⁾. Назначаването и обучението на координатори в прокуратурите и съдилищата също може да допринесе за успеха на съдебните производства. Осигуряването на мерки за лична защита също е много важно за журналистите и другите медийни специалисти, чиято безопасност е изложена на риск. Тъй като

⁽²⁷⁾ CM/Rec (2016) 4.

⁽²⁸⁾ Ръководство за изпълнение на Препоръка CM/Rec (2016) 4 относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите.

⁽²⁹⁾ <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>. Ниският процент отговори от страна на държавите членки показва нуждата от допълнителни мерки.

⁽³⁰⁾ Конвенция на Съвета на Европа за достъп до официални документи, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/205>

⁽³¹⁾ Форумът на европейските новинарски медии бе организиран от Комисията като част от Плана за действие за медийния и аудиовизуалния сектор, за да се укрепи сътрудничеството със заинтересованите страни по въпроси, свързани с медиите.

⁽³²⁾ ЮНЕСКО/Международна асоциация на прокурорите (IAP), „Насоки към прокурорите относно престъпленията срещу журналисти“.

престъпленията срещу журналисти могат да бъдат транснационални, държавите членки следва да използват пълноценно съществуващите рамки за правно сътрудничество в Европа и, ако е необходимо, да поискат подкрепа от специализирани европейски агенции като Европол и Евроюст. В съответствие с предложението на Комисията за укрепване на мандата на Европол ⁽³³⁾, когато в конкретни случаи Европол прецени, че следва да се започне криминално разследване, агенцията може да призове компетентните органи в държава членка да започнат, извършат или координират разследване на престъпление, което засяга общ интерес, обхванат от политика на ЕС, дори ако въпросното престъпление не е с трансгранично измерение.

- (14) Безпроблемното, ефективно и подходящо сътрудничество между журналисти, други медийни специалисти и правоприлагащи органи може да осигури по-качествено предотвратяване на заплахи и нападения. Държавите членки следва да разработят рамки за сътрудничество между отделни журналисти, журналистически асоциации и правоприлагащи органи и активно да поощряват диалога ⁽³⁴⁾ между тях с участието на органите за медийна саморегулация (медийни съвети и съвети за печатните медии). Такова сътрудничество би могло да включва създаването на съвместни координационни центрове, състоящи се от представители на правоприлагащите органи и на журналистите ⁽³⁵⁾. Съвместните координационни центрове следва да работят тясно със специализирани служби за подкрепа на пострадалите от престъпления. Това е от изключително значение за осигуряване на безопасността и психическото благосъстояние на журналистите, станали жертва на престъпление.
- (15) Установяването на центрове за подкрепа, връзка и бързо реагиране, както и механизми за ранно предупреждение, независими от правоприлагащите органи, е ключов компонент от помощната система за журналисти и други медийни специалисти, които са обект на физически и онлайн нападения. Тези центрове за контакт следва да са безвъзмездни, лесно достъпни за журналисти (и когато е необходимо, за семействата им) и да оперират по прозрачен начин. Както се изисква от Директива 2012/29/ЕС ⁽³⁶⁾, всяка жертва на престъпление има право да получи подкрепа и защита в съответствие с индивидуалните си нужди. Държавите членки следва да вземат мерки за установяване и поддържане на специализирани помощни услуги, по-конкретно центрове за контакт, които предоставят консултиране, правни съвети и психологическа помощ, както и приюти или друг подходящ вид подслон за журналисти и други медийни специалисти, които са станали жертва на престъпление. Тези центрове за контакт следва също така да действат като „цифрови приюти“ и да предоставят подкрепа в областта на цифровата сигурност, включително, където е уместно, експертно съдействие в областта на киберсигурността. Те следва да осигуряват помощ на журналистите и новинарските редакции за справяне с онлайн заплахи и тормоз спрямо журналисти, включително заплахи и тормоз спрямо журналисти въз основа на техния пол, сексуална ориентация, етнически или социален произход, или друго основание, посочено в член 21 от Хартата. Ефективната работа на механизмите за бързо реагиране и ранно предупреждение изисква стабилно и адекватно финансиране на субектите, изпълняващи тези задачи ⁽³⁷⁾.
- (16) Необходима е стабилна система от гаранционни мерки на национално ниво, която да позволява на журналистите да изпълняват своята важна роля „на терен“, особено по отношение на достъпа до местата на събитията, източниците на информация и отразяването на събития от обществен интерес ⁽³⁸⁾. Органите на държавите членки следва да ограничат рисковете от произволен отказ на акредитация или регистрация, или от възпрепятстващи системи или процедури за регистрация и акредитация, които могат да попречат на журналистите и другите медийни специалисти да вършат ефективно работата си, а в същото време могат да представляват и неоправдани, дискриминиращи или непропорционални ограничения на свободата да се предоставят журналистически услуги. Това е жизненоважно, за да се гарантира среда, която благоприятства свободата на изразяване, както и за да се осигури участието на журналисти и други медийни специалисти в открити дебати по въпроси от легитимен обществен интерес.
- (17) Осигуряването на достъп до документи и информация, включително до официални уебсайтове, и получаването на навременни отговори са необходими условия, за да могат журналистите да извършват своята работа. Въпреки че достъпът до информация е гарантиран от закона във всички държави членки, в много случаи продължават да съществуват практически пречки ⁽³⁹⁾. Освен това неотдашните случаи на спешно законодателство, насочено към противодействие на дезинформацията по време на пандемията от COVID-19, което понякога включваше разпоредби от криминално естество, в някои случаи имаха възпиращ ефект върху работата на журналистите ⁽⁴⁰⁾. Такива

⁽³³⁾ COM(2020) 796 final, 9 декември 2020 г.

⁽³⁴⁾ Напр. Полицейският кодекс за свободата на печата.

⁽³⁵⁾ Напр. протоколот „PersVeilig“ в Нидерландия и координационният център за актове на сплашване срещу журналисти в Италия.

⁽³⁶⁾ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57).

⁽³⁷⁾ На равнище ЕС Комисията подкрепя Европейския механизъм за бързо реагиране при нарушаване на свободата на печата и медиите посредством специален пилотен проект, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/pilot-project-europe-wide-response-mechanism-violation-press-and-media-freedom>.

⁽³⁸⁾ Насоки на Венецианската комисия и ОССЕ/БДИПЧ относно свободата на мирни събрания.

⁽³⁹⁾ Доклад относно върховенството на закона за 2021 г. По-специално правилата за защита на личните данни може да се използват като претекст за ограничаване на достъпа до информация в определени държави членки.

⁽⁴⁰⁾ Индексен фонд на IPR за свободата на печата във връзка с COVID-19.

разпоредби биха могли да представляват неоправдани, дискриминиращи или непропорционални ограничения на свободата да се предоставят журналистически услуги. В съобщението за борба с дезинформацията относно COVID-19 ⁽⁴¹⁾ Комисията отбеляза, че законите, които определят тези престъпления в твърде общ смисъл или залагат непропорционални наказания, могат да ограничат желанието на източниците да разговарят с журналисти и да доведат до автоцензура.

- (18) Модерната рамка за защита на журналистите следва да включва продължаващо развитие на компетентностите и уменията на всички участници, които имат отношение към защитата на журналисти и други медийни специалисти ⁽⁴²⁾. С дейностите по обучение на правоприлагащите органи може да се повишат информираността и вниманието на полицейските служби към осигуряване на безопасността на журналистите и другите медийни специалисти. Съдебните и следствените органи също следва да се възползват от специализирано обучение, което може да им даде възможност например да разбират по-добре международните стандарти за свобода на изразяване, достъп до информация и безопасност на журналистите ⁽⁴³⁾. Обучението е също толкова важно за насърчаване на най-ефективните подходи за предотвратяване на физически и онлайн нападения спрямо журналисти и с него на участниците следва да се предоставят подходящите инструменти за справяне с такива заплахи. Сътрудничеството между журналисти, журналистически асоциации, онлайн платформи и представители на правоприлагащите органи следва да се поощрява. Медийните компании могат също така да увеличат правата и възможностите на журналистите, включително на работещите в нестандартни форми на заетост (на свободна практика, самостоятелно заети журналисти и други медийни специалисти), посредством редовно обучение по въпросите на безопасността, както и чрез разработване на анализи на риска, оперативни планове и системи за докладване след инциденти. За развитието на такива умения се изисква конкретно и често скъпо обучение, което обикновено е по силите само на големите и утвърдени новинарски редакции. Ето защо за по-малките сред тях може да е необходима финансова помощ. В подобен смисъл журналистите на свободна практика, самостоятелно заетите журналисти и други медийни специалисти може да имат нужда от финансова помощ при всяко обучение, което предприемат по собствена инициатива. Следва да се подчертае и значението на обучението за проверителите на факти, които също са важен компонент от новинарската медийна среда.
- (19) Икономическите последствия от COVID-19 откритоиха нуждата да се гарантират сигурни и подходящи условия на труд за журналистите. По-специално в уязвима ситуация се оказаха журналистите на свободна практика, които често губеха източници на доходи и имаха малка или никаква социална закрила. Рамката за защита на журналистите следва да включва официален и ефективен достъп до адекватна социална закрила за всички журналисти и други медийни специалисти, включително работещите в нестандартни форми на заетост, в съответствие с препоръката на Съвета от 8 ноември 2019 г. ⁽⁴⁴⁾ Това се отнася не само за наличието на механизми за подкрепа на доходите, но и за ефективен и недискриминиращ достъп до други форми на социална закрила, например мерки за отпуск или подкрепа за родители.
- (20) Разследващите журналисти играят ключова роля в борбата с организираната престъпност, корупцията и екстремизма. Работата им е съпроводена с особено висок риск от физически заплахи и нападения, което в най-трагичните случаи може да доведе до поръчкови убийства, каквито се наблюдават в Европа през последните години. Държавите членки се приканват да подсилят мерките за защита на журналистите и другите медийни специалисти, които работят по въпроси, свързани с организираната престъпност и корупцията. Освен това държавите членки следва ефективно да използват всички налични инструменти за транснационално сътрудничество, за да се разследват бързо престъпленията спрямо журналисти, станали жертва на организирана престъпност, и да се гарантира, че виновниците биват изправяни бързо пред правосъдието.
- (21) Журналистите и другите медийни специалисти все по-често стават обект на нападения и тормоз по време на протести и демонстрации. На такива събития някои журналисти може да са обект на нападения от физически лица — от физически нападения, насилие и словесна обида до нападение спрямо оборудването им. Понякога може да бъдат обект и на действия от страна на правоприлагащите органи, като произволни арести и разпити или непропорционални криминални обвинения ⁽⁴⁵⁾. Ето защо са необходими оперативни решения и обучение, за да се гарантира безопасността на журналистите по време на протести, да се ограничат рисковете от потенциални неправомерни или непропорционални действия и да се осигури ефективната им защита от страна на правоприлагащите органи. По-специално независими служители за връзка могат да осигурят комуникацията между

⁽⁴¹⁾ JOIN(2020) 8 final, 10 юни 2020 г.

⁽⁴²⁾ Държавите членки могат да кандидатстват да получат такива модули за обучение в контекста на офертите за обучение на международни организации, като например тези на Съвета на Европа или ЮНЕСКО. Държавите членки, които решат да разработват собствени модули за обучение, трябва да гарантират съответствие на съдържанието им с европейските стандарти, включително като черпят идеи от модулите за обучение, предлагани от международни организации.

⁽⁴³⁾ Напр. Масовият отворен онлайн курс на ЮНЕСКО за съдии и участници в съдебната власт във връзка с международните стандарти за свобода на изразяване и безопасност на журналистите.

⁽⁴⁴⁾ Препоръка на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила 2019/С 387/01 (ОВ С 387, 15.11.2019 г., стр. 1).

⁽⁴⁵⁾ „Търси се! Реално действие за медийна свобода в Европа“, Годишен доклад на партньорските организации до Платформата на Съвета на Европа за укрепване защитата на журналистиката и безопасността на журналистите (2021 г.)

правоприлагащите органи и журналистите по време на демонстрации и да действат като първо звено за връзка на журналистите, ако станат обект на насилие или тормоз. Такива служители за връзка могат да преминат обучение по управление на риска и техники за намаляване на риска по време на обществени събирания и да предоставят първоначални съвети относно средствата за правна защита, налични за журналистите, станали жертви на престъпление по време на протести или демонстрации.

- (22) Цифровата и онлайн безопасност се превърна в основна грижа за журналистите. Кампаниите за оклеветяване и опетняване на журналисти онлайн са често явление. Положението е още по-обезпокоително, когато политици или влиятелни обществени фигури иницират подобни нападения ⁽⁴⁶⁾. Синхронизираните атаки срещу журналисти от тролове и ботове, хакерските атаки на електронната им поща, интернет ограниченията или кибертормозът са някои от примерите за онлайн нападения срещу журналисти и техни източници. Безопасността на жените журналисти поражда особена тревога. Журналистите и другите медийни специалисти са не само обект на онлайн подбуждане към омраза ⁽⁴⁷⁾ и заплахи за физическо насилие, но и на нелегално наблюдение ⁽⁴⁸⁾, включително в контекста на полицейски разследвания, което може да компрометира защитата на журналистическите източници. Ето защо да се гарантира киберсигурността на устройствата за мобилна комуникация и предотвратяването на нелегалното онлайн следене или наблюдение спрямо журналисти и други медийни специалисти е от водещо значение за защитата на поверителността на комуникацията на журналистите. Органите в страните членки, отговорни за медиите, правоприлагането онлайн и киберсигурността, следва да играят роля в осигуряването на цифровата безопасност.
- (23) При обработването на лични данни, събирани посредством инструменти за проследяване или наблюдение, трябва да се спазват Общият регламент относно защитата на данните (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁹⁾ и Директивата за правоприлагане (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁵⁰⁾, където е приложимо. Националните органи за защита на личните данни и съдилищата са ключови за гарантиране на ефективното прилагане на мерките.
- (24) Журналистите и другите медийни специалисти следва да притежават цифрови умения, за да се подсили киберустойчивостта им и да могат по-добре да се справят с киберзаплахи. Следва да се насърчава ефективният диалог между органите за медийна саморегулация, журналистическите асоциации и представителите на сектора, както и органите на държавите членки в областта на медиите, онлайн правоприлагането и киберсигурността, особено по отношение на развиването на цифрови умения у журналистите и другите медийни специалисти, например чрез целенасочено обучение ⁽⁵¹⁾.
- (25) Статистиката показва, че жените журналисти са обект на повече заплахи от колегите си мъже ⁽⁵²⁾, особено във формата на онлайн тормоз, заплахи за изнасилване и смъртни заплахи, както и подбуждане към омраза, основана на пола. Такива нападения понякога са резултат от организирани кампании, които имат за цел да дискредитират или заглушат жените журналисти. Те могат да доведат до автоцензура, оттегляне от онлайн общности или дори решение за напускане на професията ⁽⁵³⁾. Проучванията също така показват, че такива форми на онлайн тормоз, заплахи и

⁽⁴⁶⁾ Доклад относно върховенството на закона за 2021 г.

⁽⁴⁷⁾ С цел да се предотврати и противостои на разпространението на незаконна реч на омразата онлайн, през май 2016 г. Комисията договори с големите онлайн платформи „Кодекс на поведение във връзка с незаконните изказвания онлайн, пораждащи омраза“. Комисията също така има за цел да разшири списъка на престъпленията в ЕС, за да бъдат включени изказвания на омраза и престъпления от омраза.

⁽⁴⁸⁾ <https://forbiddenstories.org/fr/case/le-pegasus-project/>

⁽⁴⁹⁾ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

⁽⁵⁰⁾ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89).

⁽⁵¹⁾ Както е предвидено в Плана за действие за европейската демокрация, Комисията също така има ангажимент да насърчава устойчивото финансиране на проекти с фокус върху правната и практическата помощ за журналистите в ЕС и на други места, включително обучение по безопасност и киберсигурност за журналисти, както и дипломатическо съдействие.

⁽⁵²⁾ Напр. Годишен доклад на партньорските организации до Платформата на Съвета на Европа за укрепване защитата на журналистиката и безопасността на журналистите (2021 г.) <https://rm.coe.int/final-version-annual-report-2021-en-wanted-real-action-for-media-freed/1680a2440e>; „Онлайн насилието над жените журналисти: глобален поглед върху инцидентите и въздействията“, ЮНЕСКО (2020 г.) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136> Справочно ръководство с ресурси за безопасността на жените журналисти в интернет, ОССЕ (2020 г.), <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/468861>

⁽⁵³⁾ Глобално проучване на Националния център за журналисти — ЮНЕСКО: „Онлайн насилието над жените журналисти“ и Доклад за мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., вж.: <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>

подбуждане към омраза са непропорционално насочени към журналисти, принадлежащи към малцинствени групи, които имат мигрантски произход или отразяват сродни теми ⁽⁵⁴⁾. Жените журналисти, които отразяват теми, свързани с пола и равенството, са особено изложени на заплахи и ответни действия с цел отмъщение ⁽⁵⁵⁾.

- (26) Наличните данни показват, че насилието, основано на пола, продължава да е широко разпространено в Европа ⁽⁵⁶⁾. Продължава да е ограничено обаче наличието на подробни данни и прозрачност на докладването за насилие над жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или такива, които отразяват въпроси на равенството. Държавите членки, секторът, гражданското общество и научните изследователи следва да работят в сътрудничество, за да се слобият със знания относно такова насилие. Това може да се постигне и като се поощряват националните органи по въпросите на равенството да докладват редовно за положението на такива журналисти.
- (27) Жените продължават да не са достатъчно добре представени на управленски и високи изпълнителни позиции в медийния сектор, нито на позиции като главни редактори например ⁽⁵⁷⁾. В допълнение, дискриминация спрямо жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или такива, отразяващи въпроси на равенството, може да се извършва и вътре в самите медии. Ето защо са необходими мерки, които да подобряват равенството и приобщаването в медийния сектор, както и да осигуряват равни професионални възможности и безопасна и приобщаваща работна среда ⁽⁵⁸⁾. Редовните обсъждания между държавите членки, представители на журналистите и органите за медийна саморегулация, както и колективните договори също играят важна роля в борбата с всички форми на насилие, тормоз и дискриминация в медийния сектор.
- (28) В настоящата препоръка се признава важната роля на организациите на гражданското общество и новинарските организации за борбата с тормоза офлайн и онлайн, заплахите и подбуждането към омраза, както и с дискриминацията на жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или такива, отразяващи въпроси на равенството. Важно е да се подкрепят инициативи на организациите на гражданското общество, за да се повишат информираността и подкрепата и да се разширят правата и възможностите на тези журналисти. Същото се отнася за инициативи, с които се насърчава споделянето на знания и най-добри практики сред новинарските организации.
- (29) Комисията ще провежда редовен диалог с държавите членки и заинтересованите страни в подходящи форуми, особено в рамките на Форума на европейските новинарски медии, и ще наблюдава отблизо всички действия, предприемани от държавите членки след прилагането на настоящата препоръка. В мрежата от точки за контакт относно принципите на правовата държава също биха могли да се обсъждат въпроси, свързани с безопасността на журналистите, като част от по-широкия контекст за върховенството на закона. Не по-късно от 18 месеца след приемането на препоръката, а след това при поискване, държавите членки следва да предоставят на Комисията цялата съответна информация, която може да се очаква от тях, за да позволят на Комисията да извършва мониторинг върху спазването на изискванията. Комисията възнамерява да извършва оценки, чрез които ще се преценява изпълнението на настоящата препоръка от страна на държавите членки и ще се разработват ключови показатели на ефективността, свързани например с/със: сигнали на Платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите; начина на реагиране на такива сигнали; неприключени и приключени съдебни производства, свързани с престъпления срещу журналисти; участието на съответните органи на ЕС в такива процедури и изпълнението на проекти и мерки, разработени от държавите членки в подкрепа на журналисти и други медийни специалисти. Въз основа на събраната информация, както и на цялата останала налична информация ⁽⁵⁹⁾, Комисията ще оценява въздействието на настоящата препоръка и ще определи дали са необходими допълнителни стъпки за гарантиране на защитата, безопасността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти.
- (30) Адресати на настоящата препоръка са държавите членки. Държавите кандидатки и потенциални кандидатки за присъединяване към ЕС, както и държавите по Европейската политика за съседство, също се приканват да следват тази препоръка,

⁽⁵⁴⁾ Международен институт по печата, „Най-добри практики за новинарски медии срещу онлайн насилието спрямо журналисти“.

⁽⁵⁵⁾ ЮНЕСКО, „Стръскащите глобални тенденции в онлайн насилието срещу жени журналисти“.

⁽⁵⁶⁾ Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA), „Насилието над жени: общоевропейско проучване“, 2014 г. FRA, „Престъпност, безопасност и права на жертвите“, 2021 г.

⁽⁵⁷⁾ В индекса си за социално приобщаване докладите за мониторинг на медийния плюрализъм за 2020 г. и за 2021 г. показват високи рискове по отношение на достъпа на жени до медиите.

⁽⁵⁸⁾ Предстоящи насоки и препоръки на ЮНЕСКО за това как новинарските редакции да предотвратяват и да се справят с насилието над жени журналисти и Конвенция относно насилието и тормоза от 2019 г. (C190) на Международната организация на труда с акцент върху насилието и тормоза в работната среда.

⁽⁵⁹⁾ Като например доклади или мнения, изготвени от международни организации и органи, например от Съвета на Европа и Венецианската комисия.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

ЦЕЛ НА ПРЕПОРЪКАТА

- 1) С настоящата препоръка се предоставят насоки на държавите членки да предприемат ефективни, подходящи и пропорционални мерки, за да се гарантират защитата, безопасността и овластяването на журналистите в пълно съответствие с Хартата на основните права на Европейския съюз, особено с принципите за свобода и плурализъм на медиите, правото на свобода на изразяване и на информация, правото на лична неприкосновеност, правото на свобода и сигурност и правото на недопускане на дискриминация, както и с други приложими разпоредби на правото на Съюза, международните стандарти и конституционните традиции, споделяни от държавите членки.
- 2) С настоящата препоръка се надгражда и консолидира напредъкът, постигнат в резултат на съществуващата политика и поддържащите дейности — на национално равнище, равнище ЕС и международно равнище — за гарантиране на защитата, безопасността и овластяването на журналистите и за насърчване и защита на свободата и плурализма на медиите.
- 3) В препоръката не се засягат правата и задълженията на държавите членки за вземане на мерки за повишаване на безопасността на журналистите в съответствие с националните правни системи, професионални стандарти, насоки и протоколи.

ОБЩА ПРЕПОРЪКА ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА ЗАЩИТАТА, БЕЗОПАСНОСТТА И ОВЛАСТЯВАНЕТО НА ЖУРНАЛИСТИТЕ В ЕС

Ефективно и обективно разследване и наказателно преследване на криминални деяния

- 4) Държавите членки следва да разследват и да осъществяват наказателно преследване на всички криминални деяния срещу журналисти, независимо дали са извършени онлайн или офлайн, по обективен, независим, ефикасен, прозрачен и навременен начин, като използват максимално съществуващото национално и европейско законодателство, за да се гарантира защитата на основните права и бързото упражняване на правосъдие в конкретни случаи, както и за да се предотврати зараждането на „култура“ на безнаказаност по отношение на нападенията срещу журналисти.
- 5) Държавите членки се приканват да сътрудничат и да споделят информация, експертни познания и най-добри практики с други държави членки, а където е уместно, и с международни институции, по случаи, свързани с безопасността на журналистите. Когато е уместно, държавите членки се приканват да ангажират компетентните европейски органи като Европол и Евроюст при разрешаването на престъпления, извършени срещу журналисти.

Сътрудничество между правоприлагащите органи, журналистите и асоциациите, представляващи журналистите

- 6) Държавите членки следва да създадат координационни центрове и/или протоколи за сътрудничество между представители на полицейските служби и службите по сигурността, съдебната власт, местните държавни органи и медийните органи, включително журналистически асоциации и профсъюзи, както и органи за медийна саморегулация. Държавите членки се приканват да подпомагат постоянния диалог между правоприлагащите органи и журналистите във връзка с начините за предотвратяване и борба със заплахите и нападенията срещу журналисти, като в него участват и органите за медийна саморегулация. Държавите членки се приканват да споделят най-добри практики за такива мерки за координация и сътрудничество.
- 7) Държавите членки следва да предоставят навременна и ефективна лична защита на журналистите и другите медийни специалисти, чиято сигурност е изложена на правдоподобен риск от физически нападения във връзка с работата им. По-конкретно държавите членки следва своевременно да осигурят мерки за лична защита на разследващи журналисти и журналисти, работещи по теми като корупция, организирана престъпност или тероризъм, които са изпращали сигнали към полицията за получени заплахи. Особено внимание следва да се обърне на мерките за лична защита, включително използването на заповеди за защита за жени журналисти и журналисти от малцинствени групи. Също така трябва внимателно да се обмислят конкретни мерки за защита на близки роднини на засегнатите журналисти и други медийни специалисти.

Независими механизми за реагиране и помощ

- 8) Държавите членки, в сътрудничество с представители на журналистите, следва да подкрепят установяването на специализирани помощни услуги — механизми за бързо реагиране — които предоставят правни консултации, психологическа помощ и приюти за журналисти и други медийни специалисти, станали обект на заплахи. Тези специализирани помощни услуги следва да действат и като центрове за контакт и горещи телефонни линии.
- 9) Центровете за контакт също следва да предоставят подходяща помощ на журналистите и новинарските редакции за справяне с онлайн заплахи и тормоз спрямо журналисти, включително заплахи и тормоз спрямо журналисти въз основа на техния пол, сексуална ориентация, етнически или социален произход, или друго основание, посочено в член 21 от Хартата.
- 10) Такива специализирани услуги следва да са безвъзмездни и напълно независими от правоприлагащите органи. Държавите членки следва да информират журналистите и другите медийни специалисти относно наличните центрове за контакт и помощни услуги и се приканват да изготвят специализирани уебсайтове и да ги представят по удобен и лесен за използване начин. Центровете за контакт и помощните услуги следва да са достъпни за лица с увреждания. Държавите членки следва да улесняват сътрудничеството между тези центрове както на национално равнище, така и на равнище ЕС.

Достъп до места и източници на информация

- 11) Държавите членки следва да гарантират, че държавните органи и власти създават прозрачни, справедливи и недискриминиращи условия и процедури за участие и задаване на въпроси от страна на журналисти и други медийни специалисти на пресконференции и подобни събития, както и че им се позволява да получават достъп до документи и друга информация, притежавана от държавни органи и власти, включително по цифров път. Държавните институции следва да имат ясно разпознаваеми центрове за контакт за достъп до документи, които да са лесно достъпни по електронен път.
- 12) Всички държави членки се приканват да се присъединят към стандартите на Конвенцията на Съвета на Европа за достъп до официални документи и да ги прилагат заедно с тези, произтичащи от съдебната практика на Европейския съд по правата на човека. По-конкретно държавите членки следва да гарантират, че националните административни процедури за достъп до документи не са обременителни и заявките за достъп до информация се обработват без излишно забавяне и според най-добрите административни стандарти. Държавите членки следва да гарантират, че решенията за отказ на достъп до документи или информация са надлежно обосновани. Решенията на националните съдилища, свързани с дела за достъп до информация, трябва да се изпълняват своевременно.
- 13) Държавите членки следва да прилагат процедури по акредитиране само в ситуации, при които има действителна и оправдана необходимост да бъде ограничен броят на журналистите и другите медийни специалисти, посещаващи конкретно официално събитие. Когато е приложимо, държавите членки следва да гарантират, че държавните им органи предоставят ясни, прозрачни и недискриминиращи процедури по акредитация за всички засегнати лица и организации, включително журналисти и други медийни специалисти. Държавите членки следва да гарантират, че на журналистите и другите медийни специалисти не се отказва акредитация само въз основа на професионалната им принадлежност.
- 14) Държавите членки не следва да налагат строги формални условия по отношение на журналистическите карти и други документи, използвани за обозначаване на професионалния статут на журналист. Държавите членки следва също да гарантират, че правоприлагащите органи и представителите на държавната администрация са информирани за всички типове акредитационни процедури за журналисти и други медийни специалисти, за да се ограничи рискът да им бъде отказано признаване.

Обучение

- 15) Държавите членки се приканват да популяризират продължаващото развитие на компетентности и умения във всички професии, свързани със защитата на журналисти и други медийни специалисти. По-конкретно държавите членки следва да разработят и предоставят модули за обучение на правоприлагащите органи, съдии и прокурори, както и на всички органи, ангажирани с цифровата безопасност.

- 16) Държавите членки следва да подкрепят органите за медийна саморегулация, журналистическите асоциации и представителите на сектора в техните обучителни дейности, особено в организирането на модули за обучение за предотвратяване и борба с насилието и тормоза срещу журналисти и други медийни специалисти, по-специално срещу жени журналисти, журналисти от малцинствени групи и такива, които отразяват въпроси на равенството. Такива модули за обучение следва да бъдат препоръчани на ръководителите на новинарските редакции, за да придобият умения за ефективно предотвратяване и справяне с тормоз, заплахи и насилие, включително на работното място, и да подпомагат жертвите.
- 17) Държавите членки се приканват да насърчават и подкрепят предоставянето от страна на медийните компании на специално разработени вътрешни обучения на журналисти и други медийни специалисти, включително на такива, работещи в нестандартни форми на заетост, особено във връзка с необходимите процедури за управление на спешни ситуации, както физически, така и онлайн. Това може да включва вътрешен анализ на рисковете и протоколи за безопасност за техните журналисти и други медийни специалисти. По-конкретно такива протоколи следва да предоставят на журналистите и другите медийни специалисти ясни инструкции за следване в критични ситуации. Протоколите за безопасност следва да са приобщаващи за хората с увреждания, а обучението да е достъпно за журналистите и другите медийни специалисти с увреждания.

Икономическа и социална закрила

- 18) Държавите членки следва да допринесат за създаването на благоприятна професионална среда за журналистите и другите медийни специалисти, включително работещите в нестандартни форми на заетост, като им гарантират достъп до регламентирана и ефективна социална закрила и друга практическа помощ. По-специално държавите членки следва непрекъснато да работят за укрепване на достъпа им до социална закрила срещу безработица, заболяване, инвалидност, увреждане и професионални рискове, както и пенсионни схеми. Този достъп следва да бъде затвърждаван чрез гарантиране на задължителното участие на работещите в сферата, независимо от типа на трудовото им правоотношение, и най-малкото на доброволното участие на самостоятелно заетите професионалисти.

КОНКРЕТНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ЗАЩИТАТА И БЕЗОПАСНОСТТА НА ЖУРНАЛИСТИТЕ ПО ВРЕМЕ НА ПРОТЕСТИ И ДЕМОНСТРАЦИИ

Роля на журналистите по време на протести и демонстрации

- 19) Държавите членки следва да признават ролята на журналистите по време на обществени събирания, протести и демонстрации за предоставянето на информация на обществеността за тези събития и да гарантират безопасната и безпрепятствена работа на журналистите и другите медийни специалисти по време на такива събития. Държавите членки следва да осигуряват редовно обучение на правоприлагащите агенции, за да повишават капацитета им за гарантиране на обществената сигурност, като в същото време защитават журналистите и не възпрепятстват възможността им да отразяват случващото се.

Стандартни оперативни процедури и стратегии за ограничаване на рисковете

- 20) Държавите членки следва да поддържат връзка с правоприлагащите си агенции за установяване на ефективни стандартни оперативни процедури или стратегии за ограничаване на рисковете, за да се защитят журналистите, отразяващи протести и демонстрации. Следва да се извършват консултации с представители на журналистите, органите за медийна саморегулация и представители на гражданското общество със съответните експертни познания, за да се установят областите на риск, включително такива, свързани с потенциалния конфликт между дейностите на журналистите по отразяване на събитията и работата на правоприлагащите агенции.

Комуникация между журналистите и правоприлагащите агенции преди и по време на протести и демонстрации

- 21) Държавите членки следва да се стремят да гарантират ефективна комуникация между журналистите и правоприлагащите органи по време на протести и демонстрации. Във връзка с това държавите членки се приканват да предложат служители за връзка, които да гарантират, че правоприлагащите органи предоставят ясна информация на журналистите относно мерките за сигурност, които трябва да бъдат приети по време на обществени събирания. Когато е възможно, преди планирани протести и демонстрации такива служители за връзка следва да информират журналистите и другите медийни специалисти за потенциални рискове.

Методи за визуална идентификация на журналистите по време на протести и демонстрации

- 22) Държавите членки следва да работят заедно с представителите на журналистите и органите за медийна саморегулация за установяване на ефективни и подходящи начини за идентификация на журналистите по време на протести и демонстрации. Това може да включва споразумение за формите на визуална идентификация за разграничаване на отразяващите събитията журналисти и други медийни специалисти от другите участници, доколкото такава идентификация не излага журналистите на допълнителен риск или не затруднява работата им.

Редовен диалог и докладване

- 23) Държавите членки следва да поощряват непрекъснатата и редовна обмяна на мнения между силите за правоприлагане и журналистическите асоциации, за да се гарантира, че мерките за защита, предприемани от правоприлагащите агенции, са ефективни и не възпрепятстват неправомерно дейностите на журналистите и другите медийни специалисти по отразяване на протести или демонстрации. Държавите членки следва да поощряват правоприлагащите органи да изготвят доклади, които да бъдат публикувани на национално равнище, относно конкретните предприети мерки за повишаване на безопасността на журналистите по време на протести и демонстрации.

КОНКРЕТНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА ОНЛАЙН БЕЗОПАСНОСТТА И ЦИФРОВТО ОВЛАСТЯВАНЕ*Сътрудничество с държавните органи и сектора*

- 24) Държавите членки следва да направят необходимото, така че националните органи и органите за медийна регулация, както и други компетентни регулаторни органи, отговорни за правоприлагането онлайн и киберсигурността, да определят специализирани работни групи за събиране на информация и най-добри практики във връзка с предотвратяването на онлайн атаки и заплахи към журналисти. Държавите членки следва да подсилят представянето на редовни доклади от страна на тези органи за техните констатации и да извършват оценка на ефективността на националните мерки за борба с кибератаките срещу журналисти. В докладите следва да се обръща особено внимание на положението на жените журналисти, журналистите от малцинствени групи и тези, които отразяват въпроси на равенството, и да се включва статистика с разбивка по пол, когато е налична. Държавите членки следва да насърчават редовен диалог между тези органи и органите за медийна саморегулация, журналистическите асоциации, сектора и представителите на гражданското общество, по-специално с оглед на това да се подобрят киберинформираността и цифровите умения на журналистите. Това ще им позволи да предприемат мерки за самозащита.

Сътрудничество с онлайн платформите и гражданското общество

- 25) Държавите членки се приканват да насърчават сътрудничеството между онлайн платформите и организациите или органите, опериращи на тяхна територия, които имат конкретни експертни познания за справяне със заплахи, тормоз и подбуждане към омраза спрямо журналисти, например като се подпомага потенциалната им роля като доверени податели. Държавите членки, в тясно сътрудничество с онлайн платформите, следва да насърчават цифрова среда, която предотвратява използването на онлайн услуги за нападения срещу журналисти, особено чрез разработването на стратегии за справяне с организирани нападения. Държавите членки следва да насърчават доставчиците на онлайн услуги да повишат прозрачността за всички въведени мерки за справяне с конкретни заплахи към журналисти.

Защита срещу онлайн наблюдение

- 26) Държавите членки следва да гарантират пълното прилагане на европейските и националните правни рамки за поверителността на комуникацията и неприкосновеността на личния живот в електронна среда, за да се направи необходимото журналистите и другите медийни специалисти да не бъдат обект на нелегално следене или наблюдение онлайн. Екипите на държавите членки за реагиране при инциденти с компютърната сигурност или други компетентни органи или служби следва да разработят и разпространят насоки за киберхигиена за журналисти. Те следва, при поискване, да съдействат на журналистите, които се опитват да установят дали устройствата или онлайн профилите им са били компрометирани, като потърсят услугите на надеждни криминалисти в областта на киберсигурността.

КОНКРЕТНИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ОВЛАСТЯВАНЕ И ЗАЩИТА НА ЖЕНИТЕ ЖУРНАЛИСТИ И ЖУРНАЛИСТИ ОТ МАЛЦИНСТВЕНИ ГРУПИ ИЛИ ТАКИВА, КОИТО ОТРАЗЯВАТ ВЪПРОСИ НА РАВЕНСТВОТО

Разширяване на правата и възможностите на жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или такива, които отразяват въпроси на равенството

- 27) Държавите членки следва да подпомагат проекти или инициативи, които имат за цел да разширят правата и възможностите на жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или такива, отразяващи въпроси на равенството. При разработването на такива инициативи държавите членки се приканват надлежно да вземат предвид съображенията на гражданското общество, академичната общност, медийните органи и медийния сектор.

Прозрачност и отчетност

- 28) Държавите членки се поощряват да предприемат мерки за повишаване прозрачността при отчитането и събирането на данни за нападения и дискриминация срещу жени журналисти, журналисти от малцинствени групи и такива, които отразяват въпроси на равенството. Държавите членки следва да насърчават националните си органи по въпросите на равенството да представят редовно доклади за положението на тези журналисти.

Равенство и приобщаване в медийния сектор

- 29) Държавите членки следва да насърчават и подкрепят мерки за укрепване на равенството и приобщаването в медийния сектор и в новинарските редакции. В този смисъл те следва да полагат непрекъснати усилия за гарантиране достъпа на жените журналисти, журналистите от малцинствени групи и тези, които отразяват въпроси на равенството, до равнопоставени професионални възможности и възможност да работят в безопасна и приобщаваща среда.
- 30) Държавите членки следва да се ангажират в редовен диалог с представителите на журналистите и органите за медийна саморегулация, за да поощряват равенството и приобщаването в новинарските редакции и на ръководните позиции в медиите. Такъв диалог следва да се фокусира върху помощните механизми за жените журналисти, журналистите от малцинствени групи и отразяващите въпроси на равенството, които може да са обект на всякакъв вид тормоз или насилие. Държавите членки следва да поощряват сключването на колективни договори, които обхващат тези въпроси.

Кампании за повишаване на информираността и предоставяне на информация

- 31) Държавите членки се приканват да подпомагат инициативи, включително такива на организациите на гражданското общество, които имат за цел да повишават информираността и да организират кампании за предотвратяване и борба с насилието и тормоза срещу жени журналисти, журналисти от малцинствени групи или отразяващи въпроси на равенството, а също така да предоставят информация относно наличните начини за съдействие и помощ. Държавите членки също така се приканват да подпомагат инициативи, насочени към обмена на най-добри практики сред новинарските медийни организации с цел разработването на ефикасни политики за равенство.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ, ОТЧИТАНЕ И МОНИТОРИНГ

- 32) С цел да дадат възможност за мониторинг на изпълнението на мерките и действията, предприети за практическото прилагане на настоящата препоръка, държавите членки следва — 18 месеца след приемането ѝ, а след това при поискване — да изпращат до Комисията цялата информация от значение за такива мерки и действия. В този смисъл държавите членки следва редовно да събират актуални и последователни данни и да разработват, където е подходящо, инструменти за отчитане, за да получават сравнима информация. Данните следва да се събират само за целите на анализа.
- 33) Комисията ще провежда дискусии за мерките и действията, предприети за практическото прилагане на препоръката с държавите членки и заинтересованите страни на съответни форуми, по-специално в рамките на Форума на европейските новинарски медии. Комисията също така ще извършва оценка на постигнатия напредък в прилагането на практика на настоящата препоръка въз основа на ключови показатели за ефективност и като взема предвид констатациите в годишните доклади на Комисията за върховенството на закона.

АДРЕСАТИ

Адресати на настоящата препоръка са държавите членки.

Съставено в Брюксел на 16 септември 2021 година.

За Комисията
Thierry BRETON
Член на Комисията
